

Zadání závěrečné seminární práce CJJ08 *Historický vývoj češtiny*, CJA041
Historická mluvnice češtiny, CJBB133 *Historická mluvnice češtiny –
překlenovací seminář* (jaro 2021)
Seminární skupiny dr. Olgy Navrátilové

Seminární práci je nutno odevzdat nejpozději **do 28. 6. 2021**, a to jednak v ISu (Odevzdávárny), tak e-mailem na olga@phil.muni.cz. Zároveň je nutné přihlásit se na zkušební termín. Zkušební termín = nejzazší termín, ke kterému má být odevzdána seminární práce. Celkem jsou vypsány čtyři termíny.

Do 6. 6. 2021 je nutno e-mailem konzultovat podoby rekonstruovaných fonologických forem. Nelze odevzdat práci bez e-mailové konzultace rekonstruovaných fonologických forem s vyučujícím.

1. Rozbor staročeského textu

Chrestomatie k vývoji českého jazyka (13.–18. století) – dostupná na webu Národní digitální knihovny: <https://ndk.cz>.

Každý student má zadáno jedno čtyřverší z *Dalimilovy kroniky*.

Rozbor kopíruje strukturu, kterou mají analýzy *Od Bořivojě, prvního křesťanského kniežete* nahrané do ISu (Studijní materiály).

2. Transkripce

Podle pravidel novočeského pravopisu při zachování jazykových charakteristik staré češtiny.

3. Překlad

Všechny staročeské slovníky dostupné na *Vokabuláři webovém*:

<https://vokabular.ujc.cas.cz/>

4. Rozbor

Postupuje po jednotlivých slovech obsažených v textu. Ve výkladových částech je nutno použít vlastní výklad – **!!! budou uznány jen takové výklady, které budou vzhledem k popisovanému jevu relevantní. Cílem je, aby se student v teorii dobře orientoval a dokázal vždy vystihnout podstatné informace. Není možno vkopírovávat či přepisovat pasáže z učebnic.**

4.1 Určení morfologických vlastností,

- ze slovníku jsou uvedeny základní morfologické charakteristiky (u substantiv nominativ a genitiv, u adjektiv a rodových zájmen maskulinum, femininum a neutrum, u sloves infinitiv, 1. a 2. os. sg.),
- určení slovnědruhové příslušnosti,
- u flektivních slovních druhů určení všech gramatických kategorií a flexe (např. jmenný kmen, typ zájmenné deklinace, složená deklinace, u sloves slovesná třída, také vždy nutno uvést vzory).

<https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/130625/monography.pdf>

4.2 Rekonstrukce fonologického vývoje 5 vybraných slov od praslovanštiny do současné doby, včetně dialektů

<https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/131101/monography.pdf>

4.2.1 Stanovení výchozího praslovanského stavu na základě etymologických slovníků. V eprezenčce dostupné:

Jiří Rejzek: *Český etymologický slovník*.

<https://kic.ics.muni.cz/e-prezencka.cgi?sysno=000018455>

Václav Machek: *Etymologický slovník jazyka českého*.

<https://kic.ics.muni.cz/e-prezencka.cgi?sysno=000030105>

4.2.2 Vývoj zvukové stavby slova postupuje podle relativní chronologie od nejstarších změn po nejmladší. U každé změny je uveden

- název změny,
- chronologie změny,
- příčiny změny,
- průběh změny, příp. nářeční rozšíření změny.

<https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/131101/monography.pdf>

4.3 Rekonstrukce morfologického vývoje 5 vybraných slov od praslovanštiny do současné doby, včetně dialektů

- změny flektivních forem (pádové změny, změny osobních koncovek, např. genitiv-akuzativ, akuzativ-nominativ apod.),

- vývoj gramatických kategorií (jejich zánik, vznik, modifikace, např. duál, jednoduché minulé časy nebo jmenné tvary adjektiv),
- vývoj morfologických konstrukcí (opisné pasivum, opisné futurum apod.).

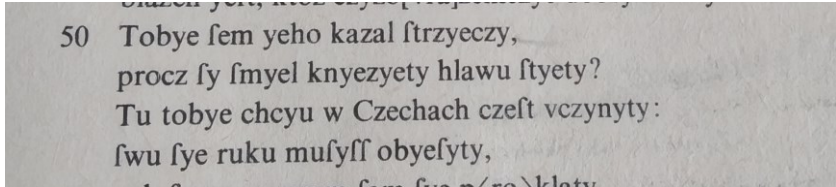
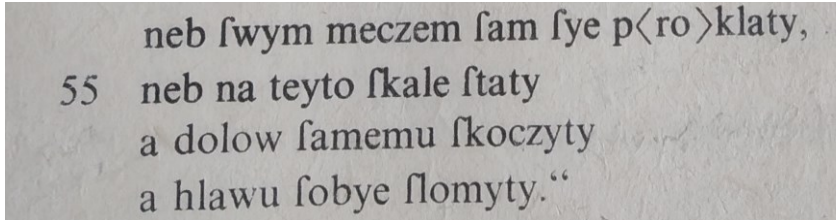
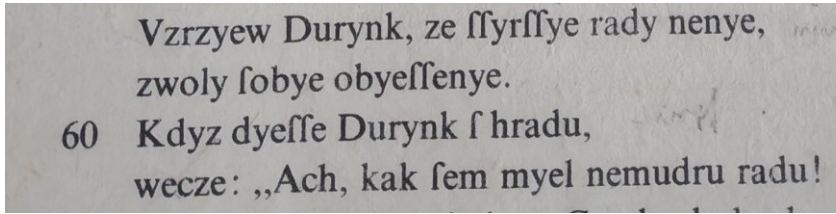
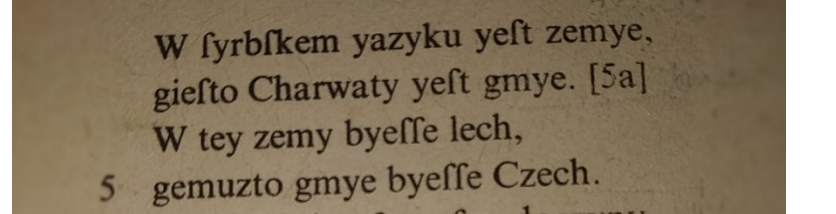
<https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/130625/monography.pdf>

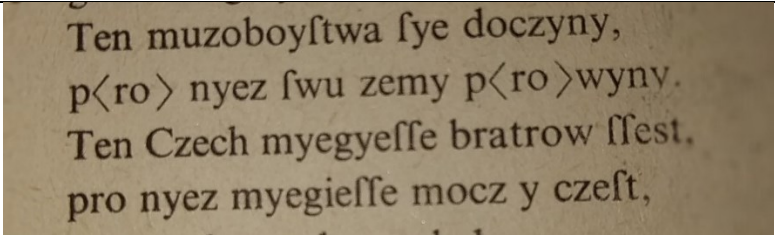
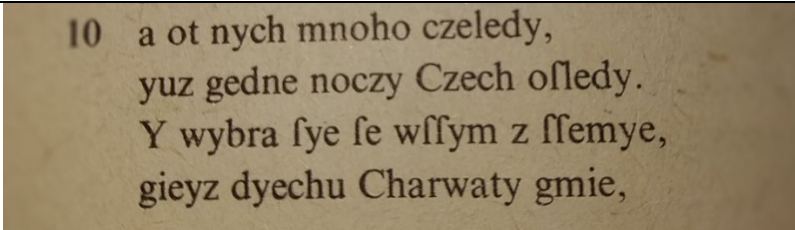
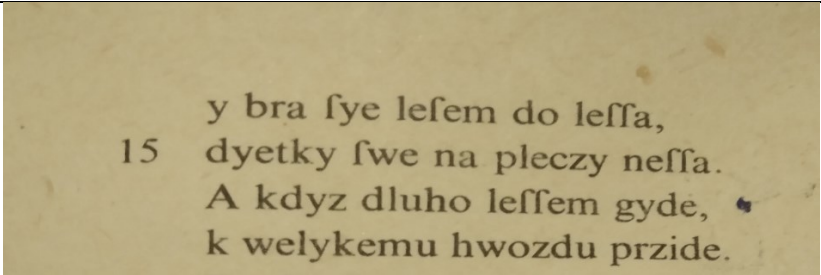
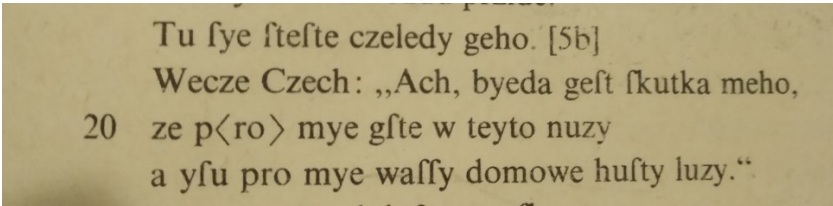
Zadání textových úryvků pro jednotlivé studenty zapsané do předmětu v jarním semestru 2021:

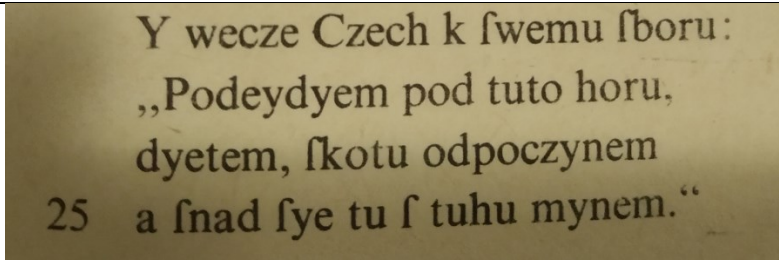
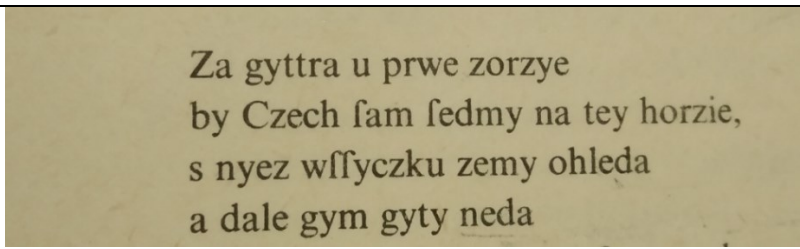
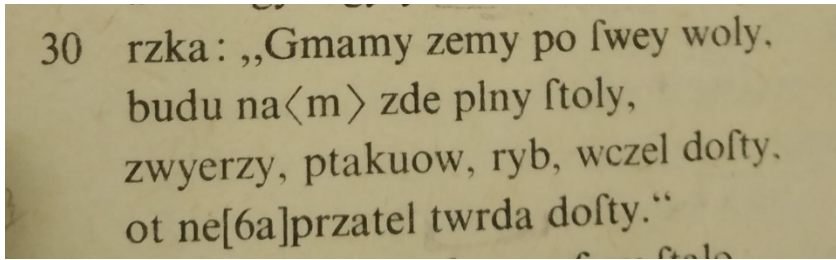
1.	Kateřina Dalecká	<p>Neklan fye w Luczko uwaza, na knyzezye Wlaftyflawa wztaza. Wzwyedyew, ze oftawyl fyna mladeho, 5 wzta[39a]za na czlowyeka toho myloftyweho.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 2–5 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fye, wzwyedyew, oftawyl, mladeho, myloftyweho</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>uwaza, Wlaftyflawa, wzwyedyew, fyna, mladeho</i></p>
2.	Linda Dema	<p>Gyeden mu Duryнка ukaza ; tomu gho chowaty kaza, rzka : „Rozpomynay fye na gyeho otczie czfneho yenz tobye mnoho dobreho.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 6–9 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>gyeden, gho, chowaty, rzka, dobreho</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>Duryнка, ukaza, rzka, chowaty, yenz</i></p>
3.	Sára Erbenová	<p>10 Chowayz czfnye knyzezte fweho a bud wladarz kragye poftoloprtfkeho!“ To dyetatko welmy krafne byeffe a ynhed z mladu kazane nrawy myegyeffe.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 10–13 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fweho, bud, wladarz, welmy, ynhed</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>krafne, byeffe, z mladu, nrawy, fweho</i></p>
4.	Pavla Hemelíková	<p>Ten Durynk jako fye lyska k lydem k[l]anyeffe 15 a o swe<m> [39b] panu left kladyeffe, kak by mohl gey zabyty a w dinech panem byty.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 14–17 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fwem, left, mohl, zabyty, panem</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>klanyeffe, by mohl, zabyty, o panu, fwem</i></p>

5.	Kristýna Hříbková	<p>Zymye Durynk dyetatko famo na led wywede. k rybam gyey na O[h]rzyu przywede, 20 rzka: „Hleday, knyezku, kdet rybyczye fye brogy patrzy, kakot dywnye ftogye!“</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 18–21 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>zymye, rzka, hleday, na led, przywede</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>na led, wywede, rzka, hleday, zymye</i></p>
6.	Jiří Kamarád	<p>A kdyz na ryby hledyeffe, poklek hlawu dolow wysyeffe, slyff, czo ten zly Durynk zdye: 25 dyetatku bradatyczyu hlawu ftye.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 64, verš 22–25 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>kdyz, hlawu, dolow, zly, slyff</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>hledyeffe, zdye, zly, poklek, Durynk</i></p>
7.	Šárka Kozáková	<p>Y nefe hlawu kny[40a]ezy do Prahy, mnye, by nefl mu kolacz przyedrahy. Y gye fye f Nyemecz mluwyty a tam fwu wyeru chwalyty,</p> <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 26–29 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>hlawu, knyzy, mluwyty, fwu, przyedrahy</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>przyedrahy, gye, mluwyty, fwu, kolacz</i></p>
8.	Lucie Krejčí	<p>30 rzka: „Ya fem memu knyzyu wyeren byl, p<ro>to fem mu wzdy myl byl. Tobye chczy byty wyeren wycze. Ale ze fem slychal mluwycze:</p> <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 30–33 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u></p>

		<p><u>rzka, knyezu, byty, wycze, mluwyecze</u> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <u>myl, byl, mluwyecze, memu, byty</u></p>
9.	Kristýna Křištofová	<p>Kto chce w domu škody zbyty, 35 neday gyfkrzye uhlem byty.“ Rzka to, wynye z podpazdye hlawu, yakz gyu byeffe stal, yeftye krwawu. [40b]</p> <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 34–37 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <u>gyfkrzye, gyu, krwawu, hlawu, neday</u> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <u>uhlem, byeffe stal, krwawu, neday, gyu</u></p>
10.	Jakub Kyška	<p>„Tot Wlaftyflawowa fyna hlawa, p<ro> nyehoz smrt bude tobye flawa. 40 Byt byl doffel muzskeho stawu, mnohy by myel krwawu hlawu.</p> <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 38–41 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <u>smrt, tobě, mnohy, flawa, muzskeho</u> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <u>nyehoz, by myel, krwawu, Wlaftyflawowa, fyna</u></p>
11.	Anežka Matušková	<p>Zaplatyff my, fwemu, hrdynye, dada my Postoloprty k dyedynye!“ Kdyz vflyffye knyecz rzyecz gyeho, 45 kaza Durynka fwazaty zleho,</p> <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 42–45 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <u>kdyz, rzyecz, knyecz, zleho, fwazaty</u> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <u>hrdynye, dada, gyeho, kaza, zleho</u></p>
12.	Tereza Nevřalová	<p>rzka: „Tobye fem yeho zabyty nekazal, ale cznye fem tobye chowaty przykazal. Gyuz wyzyu, ze dobre nebludy, blazen yeft, ktoz czyzo[41a]zemczye dobrym fudy.</p>

		<p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 46–49 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>zabyty, qyuz, przykazal, dobrym, tobye</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>zabyty, yeho, sem przykazal, dobre, rzka</i></p>
13.	Adéla Nováčková	 <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 50–53 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>yeho, uczynyty, fye, ruku, swu</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>sem kazal, yeho, ftyety, knyezyety, tobye</i></p>
14.	Jana Očadlíková	 <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 54–57 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>swym, dolow, famemu, flomyty, hlawu</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>famemu, fkocziti, meczem, teyto, sobye</i></p>
15.	Gabriela Pavelková	 <p>Dalimilova kronika, s. 65, verš 58–61 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>kdyz, nemudru, sobye, myel, zwoly</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>vzrzyew, zwoly, obyeffenye, dyeffe, f hradu</i></p>
16.	Alžběta Pavlacká	 <p>Dalimilova kronika, s. 56, verš 2–5</p>

		<p><u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fyrbfkem, zemye, gmye, yazyku, byeffe</i></p> <p><u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>gmye, tey, byeffe, giefto, fyrbfkem</i></p>
17.	Helena Rozporková	 <p>Dalimilova kronika, s. 56, verš 6–9</p> <p><u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fye, doczyny, zemy, fwu, czeft</i></p> <p><u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>doczyny, myegieffe, bratrow, pro nyez, mocz</i></p>
18.	Judita Skoumalová	 <p>Dalimilova kronika, s. 56, verš 10–13</p> <p><u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>mnoho, yuz, qmie, qedne, czeledy</i></p> <p><u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>wybra, dyechu, qmie, wffym, ot nych</i></p>
19.	Patrik Sláma	 <p>Dalimilova kronika, s. 57, verš 14–17</p> <p><u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>lefem, fye, kdyz, dluho, welykemu</i></p> <p><u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>bra fye, do leffa, neffa, przide, k welykemu</i></p>
20.	Patricie Spáčilová	 <p>Tu fye ftefte czeledy gehu. [5b] Wecze Czech: „Ach, byeda geft skutka meho, 20 ze p<ro> mye gfte w teyto nuzy a yfu pro mye waffy domowe hufty luzy.“</p>

		<p>Dalimilova kronika, s. 57, verš 18–21 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>czeledy, meho, pro mye, nuzy, hufty</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>geho, wecze, skutka, domowe, hufti</i></p>
21.	Matěj Valíček	 <p>Y wecze Czech k fwemu fboru: „Podeydyem pod tuto horu, dyetem, fkotu odpoczynem 25 a snad fye tu f tuhu mynem.“</p> <p>Dalimilova kronika, s. 57, verš 22–25 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>fwemu, horu, fye, f tuhu, mynem</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>wecze, odpoczynem, fboru, k fwemu, dyetem</i></p>
22.	Anna Vraspírová	 <p>Za gytra u prwe zorzye by Czech sam sedmy na tey horzie, s nyez wffyczku zemy ohleda a dale gym gyty neda</p> <p>Dalimilova kronika, s. 57, verš 26–29 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u> <i>horzie, zemy, qyti, sedmy, prwe</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>by, wffyczku, ohleda, gyty, gym</i></p>
23.	Marek Želísko	 <p>30 rzka: „Gmamy zemy po fwey woly, budu na<m> zde plny stoly, zwyerzy, ptakuow, ryb, wczel dofty, ot ne[6a]przatel twrda dofty.“</p> <p>Dalimilova kronika, s. 57, verš 30–33 <u>rekonstrukce fonologického vývoje:</u></p>

	<p><i>zemy, woly, ptakuow, budu, neprzatel</i> <u>rekonstrukce morfologického vývoje:</u> <i>gmamy, ftoly, zwyerzy, ptakuow, twrda</i></p>
--	--